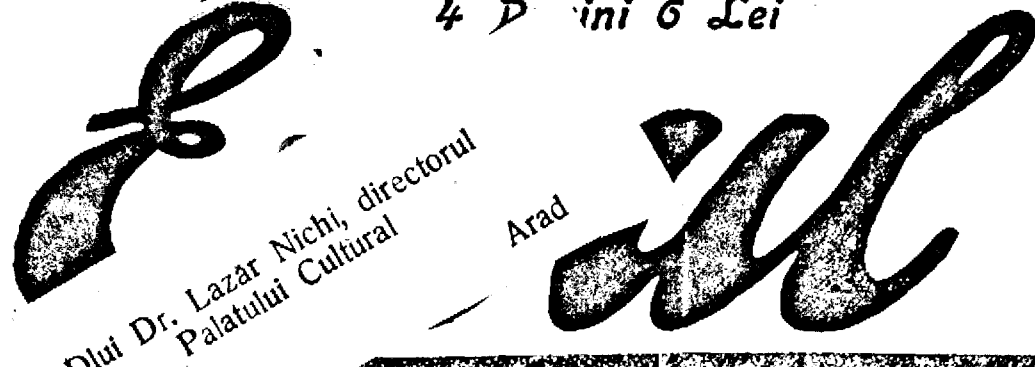

Administratia: Ferdinand No. 1

Dlul Dr. Lazar Nichi, directorul Palatului Cultural Arad

Frați români de pretutindeni! Când veți ingenuchia în țărâna sfântă, la Alba-Iulia, să ridicați inimuri celor ce au prilejuit Unirea și România Mare, lepădați-vă întâi de patimele personale și de partid... de vreți ca jurământul vostru: „că veți păstra moșia strămoșească nestirbită!“ să fie primit de înaintașii ce s'au jertfit pentru dânsa!...

Să ne trezim!

istorice, trei zile de mare ale românismului și trei mari comedii românești, ale căreia și de nădejde în viitorul neamului, să fie sărbătorite în timpul intervalului de timp azi 10 Mai.

au luat parte la marile sărbători ale neamului. Cinste Armatei Magistraților și Corpului profesoral de toate treptele, cinste Femeilor române, cinste tineretului și celor 2 episcopi, cari au salvat situația. Veniți pe viitor dlor doctori și dvs. în mijlocul tineretului la asemenea ocazii. Dacă nu vă cheamă dorința și dragul dvs., veniți pentru datoria ce a aveți față de tineret, de îndrumarea lui, de patriotismul pe care trebuie să-l desvoldați în sufletul lui. Veniți și pretindeți la asemenea serbări, același loc de frunte pe care cu drept sau fără drept, dar cu mult curaj și multă îngâmfare îl cereți pe listele electorale sau orice listă unde e vorba de un avantaj moral și material. Astfel să pretindeți locurile de frunte, pentru a avea dreptul a le cere și la alegeri. Altfel, să nu mai aveți pretenția a vă mai numi Români. Pe viitor, îi prevenim pe toți acei cari n'au curajul a participa la serbările naționale, vom remarca nominal prin presă pe toți cei ce vor lipsi dela serbările românești, după cum vom semnaliza tot nominal și pe cei cari participă în schimb la reprezentațiile teatrele și toate celelalte manifestări artistice streine. Aceasta, pentru ca să se cunoască și să se știe precis de toată lumea: cari sunt românii conștienți și cine îl irtează cu foștii asupritori de până mai eri... Colonel At. Negulescu

Colonel At. Negulescu

Colonel At. Negulescu

À la manière de Maioresco...

Prefectul celui mai mare județ din România Integrită, drul Iosif Maiorescu, ține cu orice preț să devie original, pe țară chiar, oneori și cu fapte frumoase (cum e turneul făcut cu compania dramatică a asoc. „Vestul Românesc“ și sprijinul dat acesteia la timp spre a nu succomba, acțiuni rare ce vor rămânea: deosebite înalte acte de onoare pentru dsa) dar, de multe ori, dă și cu băta în baltă... Ultima pildă a manierei sale de comportare, merită să fie deasemeni relevată: La 10 Mai 1929, prefectul Bihorului a asistat la tedeum, la paradă și a primit în numele guvernului felicitări și prestările de omagiu și credință M. S. Regelui ale celor 2 episcopi români, ale șefilor tuturor cultelor și ai tuturor corporațiilor, ale înalților magistrați dela Curtea de Apel și ale Armatei, dsa, democratul, îmbrăcat fiind în jachetă... și având și pălărie moale pe deasupra, cu toate că, în zilele de lucru a purtat pălărie tare... T. Rică

Mare contrabandă de mătase din Sighet

Organele vamale din localitate fiind informate că prin biroul de expediție Colli-Express, se expediază mărfuri introduse prin contrabandă, frustând statul cu sume enorme, a luat măsurile convenite și în noaptea zilei de 10-11 Mai a. c. d. G. Macri impugat vamal, având informații precise că în acea noapte se va preda un transport important de către un comerciant din Oradea, a găsit în stație predate 3 colete cu basmale de mătase în greutate de 37 kgr. Contrabandiștii văzându se descoperiți au mituit pe impugat cu suma de 9000 lei, care împreună cu marfa au fost depuse la biroul vamal. Din primele cercetări s'a dovedit că numiții se ocupă de mult cu asemenea afaceri și declarațiile date, dovedesc cu prisosință acest fapt. Încercările făcute spre a înscena o compromitere a denunțătorilor a dat greș. Coresp.

25 ani de existență a Uniunii Industriașilor români

Eri dimineața s'a ținut în Capitală ședința jubilară de 25 de ani dela existență uniunii generale a industriașilor români. La ședința festivă au participat în afară de personalitățile marcante din viața industrială și comercială înaltul Regent Buzdugan și d. miniștri M. Popovici, gen. Cihosky și V. Madgearu. După deschiderea adunării jubilară regentul Buzdugan a ținut un frumos discurs accentuând marile merite ale U. G. I. R.-ului la dezvoltarea industriei române urând succes mare și pe viitor. A vorbit apoi d. inginer V. Bușilă. În numele guvernului a luat cuvântul d. ministru V. Madgearu promițând sprijinul guvernului pentru rezolvarea problemelor industriale. Adunarea generală a continuat după masă când s'au cetit rapoartele diferitelor secții. Seara la orele 8 a avut loc un fastuos banchet în saloanele Hotel Palace.

Tot despre Vama Episcopia Bihor

Din sursă demnă de toată încrederea, suntem informați, că, d. ministru Popovici a hotărât facerea unei anchete cu privire la mutarea celor doi taxatori dela Episcopia Bihorului la Vama Poșta Oradea, caz, de care ne-am ocupat în numărul trecut al gazetei noastre. În consecință, zilele acestea, va sosi în localitate un domn inspector general financiar. Este foarte posibil, ca d. inspector financiar cu ocazia cercetărilor ce va face, să dea de surprize, cari să-l determine a se seziza pe loc de fapte extrem de grave, ce ni se aduc la cunoștință că s'ar fi săvârșit și se mai comit la Vama Episcopia Bihorului. Între altele — se spune — că, la Episcopia Bihorului, mărfurile ce se confiscă de către taxatori dela contravenienți nu se depun cu referatul respectiv, contrar uzului legal ce se aplică la toate celelalte vămi, ceea ce facilitează „volatilizarea“ în bună parte o articolelor confiscate, mai cu osebire când e vorba de țigări sau de mătase. D. inspector vamal Anghel, credem, că are și dsa cunștință de asemenea urâte manopere, însă, ceea ce este extrem de trist și totodată de mirat, e că dsa n'a luat nici o măsură pentru a înlătura ilegalul procedeu — existent după cât știm numai la Vama Episcopia Bihorului — și care, dacă o fi constituind o prețioasă sursă de venituri „pentru anumiți“ superiori factori vamali, în schimb, prejudiciază dezastruos interesele statului și ale marelui public nevoit a trece prin punctul vamal Episcopia Bihorului. Gestul d-lui ministru de finanțe trebuie salutat, dacă va fi complet. Adică, o anchetă riguroasă și amănunțită, care să ducă la sancțiuni exemplare indiferent cine vor fi vinovații, fie dânsii chiar „factori superiori.“ Aceasta, întrucât, dela o vreme, prea se vorbește de afacerite dela Vama Episcopia Bihorului... Bursa: Călătorie în streinătate, a Societății Scriitorilor Români pe anul 1929, pentru poezie, a fost acordată poetului și colaboratorului nostru Al. T. Stamatiad.

Crearea Ordinului Ferdinand I. și a medalia Ferdinand I.

Parlamentul a votat legea prin care se crează ordinul și medalia Ferdinand I. Iată textul acestei legi: Art. I. Pentru a se perpetua amintirea Regelui Ferdinand I. în temeetorul unității naționale și pentru a distinge pe cei cari, prin activitatea lor națională sau faptele lor militare, au contribuit în mod deosebit la realizarea unirei tuturor românilor, sau pentru cei care în viitor își vor câștiga merite excepționale față de țară, se instituie pe ziua de 10 Mai 1929 Ordinul Ferdinand I. Art. II. Organizarea și compunerea Ordinului, condițiunile de admitere și înaintarea în Ordin, modalitățile conferirii lui sunt acelea prevăzute în legea dela 8 Mai 1906, pentru instituirea Ordinului Carol I. cu deosebirea următoare: Ordinul Ferdinand I va cuprinde și gradele de cavaleri și ofițeri, numărul cavalerilor fiind de 70, iar al ofițerilor de cinci zeci. Gradul de cavaler va fi egal cu gradul de ofițer al Ordinului Steaua României, iar gradul de ofițer va fi egal cu gradul de Comandor al Stelei Române. Din punctul de vedere hierarhic, Ordinul Ferdinand I. urmează după Ordinul Carol I. Insemnele și celelalte reguli atingătoare de punerea în aplicare a acestei legi se vor stabili prin regulament. Art. III. Se instituie în acelaș timp, pe ziua de 10 Mai 1929, o medalie Ferdinand I. menită a distinge munca și jertfele pentru cauza națională. Medalia se va putea conferi și doamnelor. Regulile privitoare la acordarea medaliei Ferdinand I. și insemnele ei se vor determina prin regulamentul acestei legi.

Vămuirile la vama poștei

Pentru vămuirile în Vama Poștei, Direcțiunea Generală a Poștelor a hotărât să revină la vechiul sistem, adică vămuirile să se facă prin expediții vamali autorizați, însă pachetele poștelor rămân în posesia poștei, până la predarea lor directă destinatarilor. S'au depărtat dela adevăratele și bunele intenții ale artei, falsificându-i scopul. Ori, arta este prima care se pune în cauză comună. Acești domni ce-au făcut? N'au înțeles lucrul acesta și mult-puținul talent care lau avut, lau pus în afirmarea de interese, nu generale, ci cum am mai spus mai sus: a unei clase numai de privilegiați, sau în afirmățiunea individualității izolate. Operele cu această atmosferă sunt condamnate pieirii, întrucât, n'au nimic din adevărul umanității, elementul de căpetenie al societății. Foarte puțini, în literatura română, au ajuns culminant. Da. Fiindcă dlor, fac din artă o funcție de partide, de grupe res-trânse, dar care asigură un izvor de bogăție. Nu de mult, într'o discuție privitor la arta cu tendință, adică de a pregăti și forma spiritul și mentalitatea mulțimei, s'au ridicat mulți împotriva-mi, zicând: că arta e aristocrată și că nu ea

Despre artă și artist

Despre artă și artist

Într'adevăr, poetul sau pictorul își poate găsi isoavre de inspirație și în natură. S'ar părea deci că arta poate fi streină cu desăvârșire de natura omenească prin aceasta? Și că nu ar fi un produs al societății? Dar pentru ce strădania acestor artiști de a fura întregsublimul firei și a ni-l prezenta nouă apoi, ca la rândul-ne să ne extaziem în fața unei pânze sau unui vers. E drept că numai ochiului poate descoperi lucruri noi pe lângă cari noi am trecut, dar cari nu le-am putut vedea. E drept că poetul cu calitățile sufletești, simte lucruri atât de mari, tocmai ce nouă ni se păreau fără de importanță, căci numai în urmă prin ei ne este dat să înțelegem. Dar această bogăție de sensibilitate sufletească, dar moștenirea acelor ochi perceptibili celei mai ascunse nuanțe a culorilor, nu este formarea din generații în

generații, poate, a acestor produse bizare, ce dau naștere artei? Individul ce profesează arta, nu este și el la rândul său un afluent al acestei agitate și mișcătoare masse, numită: mulțime, sau societate? Și aceștia nu sunt reprezentanți aspirațiilor, doleanțelor și simțurilor sugerate tocmai de această mulțime într'un aproape subconștient? Și puterea lor de conștiență nu este datorită edificiilor de cultivare, produse: al societății? Da! Arta! este un produs al societății cum un produs al societății e și individul — făcând abstracție de omul animal ce se complăce în vecință izolare. Ce urmărește societatea prin artă? Cece pozitivește urmărește prin științele naturale și materiale, feicirea. Artele aparțin însă de omeniul psihico-moral-cultural. Și când una îi asigură existența animalică (materială) cealaltă, arta, îl afirmă ca ceva deasupra tutubra. Omul! Formarea

omului într'o unitate ideală. Trup și suflet, formă și conștiență. Iată menirea artei. Dacă artele se adresează mulțimei? Dar cui altcineva? Ea este oglinda, care îți arată calitățile și defectele. Dar oglinda aceasta mai este și magică, întrucât îți arată posibilitatea de realizare a unor culmi visate, spunându-ți că numai să vrei și totul e posibil. Arta mai e și dascălul ce te face să înțelegi înțelepciunea pură chiar, căci o îmbracă în haina simțimintelor și nu numai că o înțelegi, dar o trăiești. Arta mai este exploratoarea științelor și prezumțiilor abstracte dincolo de lumea aceasta, făcând să bănuiești lumi neînchipuite și cari abia în urmă, știința vine să-ți teoretizeze. Cam aceasta este arta și cam acesta e rolul ei, dacă cățiva din acei cari o profesează, nu i-ar controversa nobilul scop. Mulți dintre artiștii noștri, socotindu-se o clasă de privilegiați

„STRIANA“

Cronica dramatică

comedie în versuri de Alfred Moșoiu,
la teatrul „Regina Maria“ cu Compania
dramatică a Asoc. „Vestul Românesc.“

Trupa teatrului de Vest, a jucat în seara zilei de 12 Mai, pe scena teatrului orașenesc din Oradea, frumoasa piesă „Striana“ scrisă de d. Alfred Moșoiu.

Subiectul luat din istoria plină de fapte eroice a Moldovei, este o acțiune dramatică, petrecută pe timpul lui Ștefan cel Mare. Bravul și viteazul său general, Stroie, se îndrăgostește de o drăgălașă fetiță, de la țară, care rămânând orfană, conduce singură hanul moștenit dela tatăl său. Striana, așa era numele fetiței, o fire veselă, sburdalnică, caracterul sănătos al rasei noastre, nu împărtășea însă această dragoste. Într-una din zile sosește în sat, Marele Voevod Ștefan cel Mare, care era în luptă cu Radu dela Afumați domnul Munteniei, și întâmplător trece și la acest han, unde găsește pe generalii săi Țugui și Stroie. Striana, nu-l cunoaște; dar cuprinsă de farmecul frumuseții noului venit, de chipul lui, bălai, de modestia și mai ales de bunătatea pe care o arată, să îndrăgostește de el, fără ca să știe că acest tânăr este Domnul Moldovei, viteazul Voevod.

În acest timp, Ștefan, auzind semnalul de luptă, trimite pe generalii săi să vadă ce este și apoi pleacă el însuși la luptă. Lupta fiind aprigă, copila lăsată pe neașteptate de către Ștefan, înduioșată de tânărul plecat în luptă, este înviorată de simțul patriotic și de vitejia românească și pleacă și ea la luptă. Conducând o ceată de ostași, Striana dă lovitura de grație dușmanului, care este alungat. Stroie, viteazul general moare în luptă. Ștefan auzind de bravura tinerei române, vine s-o recompenseze. Striana, rămâne încrămențată, când vede că tânărul cu păr bălai, de care se îndrăgostise pentru prima oară în viața ei, era însuși marele Ștefan.

Înduioșată și îndurerată, ea refuză recompensele oferite de Ștefan, și nu-i cere, decât să-i redea veselia și râsul ei, pe care le avea înainte de a-l cunoaște.

Spectacolul a fost jucat cu mult antren. Artiștii s'au întrecut unul pe altul. Dra Fifi Mihailovici, în onoarea căreia s'a jucat „Striana“, a fost neîntrecută, redându-ne cu o nuanță de precizie uimitoare toate stările sufletiești ale Striane. Trecerea de la veselie și naivitatea fetiței de la țară, la duioșenia care-i cuprinde sufletul când simte ce este iubirea, ne-a dovedit că este o artistă cu mult simț sufletesc și un talent înăscut și cultivat. Dinu Macedonsky, ne-a redat un Ștefan cel Mare tânăr și entuziast atunci cund goarna războiului îl cheamă la vitejia pentru apărarea

dragei lui Moldove. Dacă ar fi vorbit ceva mai tare, ar fi fost mai bine auzit de public. Costică Barcaroiu, ne-a redat un bătrân Tudose în care a complectat printr-un joc de scenă perfect: sbucimul sufletesc al unei firi simple, care iubind în tăcere, merge până la sacrificiul vieții sale pentru ființa care-i este dragă. Titi Botez, ne-a redat cu multă vervă și cu mult talent tipul războinicului Țugui. În sfârșit, Pella deși încearcă pentru întâia oară un nou gen, care nu este al său, ne-a redat perfect un „Stroie“ viteaz, care între iubirea de țară și cea sufletească a unei fetițe, prima îl atrage și în toiu luptei știe să moară fără ezitare pentru Moldova lui.

La reprezentație, a asistat și autorul, d. Alfred Moșoiu, care a fost chemat de nenumărate ori la rampă.

Dacă artiștii au fost la înălțime prin jocul lor perfect, regretăm că nu putem afirma că și publicul din Oradea a fost la aceeași înălțime. Nu ne mirăm de lipsa aceluia care nu înțeleg bine limba românească și care nu simt românește îndeajuns — care nu vin la spectacolele românești ci se duc la cele ungurești — dar ne miră faptul că, au lipsit și mulți dintre prietenii sinceri ai Teatrului de Vest. Care să fi fost cauza? O vom cerceta. A. N.

Zece Mai la New-York

Comemorarea Unirii a luat proporții impunătoare la românii din America. O adevărată înfrățire a domnit în rândul românilor noștri cu ocazia zilei de 10 Mai.

Toate societățile românești din America au organizat un grandios festival comemorativ la Newyork prezidat de d. Crommell.

La festival au participat toți românii fără deosebire de credință.

Au provocat un deosebit entuziasm telegramele sosite dela societățile românești din provincie.

Festivalul a fost deschis cu Imnul american după care s'a cântat Trăiască Regele.

S'au expediat telegrame președintelui Hoover și primministrului României, dlui Iuliu Maniu. Festivalul a luat sfârșit într-o atmosferă înălțătoare, asistența aclamând îndelung pe Regele Mihai I și pe prim-ministrul Său Iuliu Maniu.

După festival a avut loc un reușit concert românesc, care a luat sfârșit printr-o horă imensă la care a participat întreaga asistență.

trebuie să facă efortul de a fi înțeleasă; ci, acest efort trebuie să-l facă cei ce vor s-o priceapă.

Atunci, le-am reamintit starea culturală și de gust artistic în cari se aflau vechii greci, când, întreg poporul ajunsese la o perfecțiune artistică și filozofică, dela cari moștenim noțiunea de om societate, legi, morală etc., și notați bine, pe atunci nu exista tiparul. Dar prin puterea rațiunii imparțiale și prin haina simțimintelor a operilor dramatice începând cu Eschille, atingând culmea la Sofocle și degenerând abea la Euripide, este dovada cea mai vie a unei culturi și civilizații cu desăvârșire democratică.

Ce înseamnă sau care este definiția cuvântului democrație?

Este însăși noțiunea care poartă după sine activitatea artistocrării maselor, spre a ajunge la acea maturitate de gândire și sensibilitate de percepere a tuturor valorilor.

Dacă artiștii s'ar cobori din turnul lor de fildeş până la noi

și de aici, să ne arate lumina crepusculară a unui alt răsărit de soare? Cu toții la olaltă, poate că l'am atinge, dar așa, nici dânsii. Și gloria lor, ar fi triplă, căci ar fi artistică, moralizatoare și umană.

Dacă arta (cum și știința) se vor pune în cauză comună, și generală, progresul s'ar simți; numai fiind. nevoe din cauza stagnării s'o accidentăm.

Și astăzi avem partizani a unei stări de suflet, de moral și material, a unor grupe foarte restrânse. Nimic în operele lor din concepțiile noastre, nimic din aspirațiunile noastre, nimic din sufletul nostru și iată dece literatura noastră are un debușeu atât de slab în fața Apusului.

Arta nu poate fi decât unde e adevăr, lumină și frumos.

Const. Barcaroiu

Primăvară

Bătrânul soare se deșteaptă din amorțire
Și-aruncă sulți de lumină peste fire.
Căldura-i darnică dă viață
Și 'n fapt de dimineață,
Vrăjește cu-a lui unde ciocăria
Ce se înalță către cer
Și-si cîrpește melodia
Fermecătoare.
Natura e în plină sărbătoare
Și 'nvie iară.
E primăvară!
Nemilostivul Faur
Inchise-o clipă vânturile
Și deslegă din lanțuri cânturile
Și dorurile amorțite.
Întreaga fire 'ncepe să palpite
Spre răsărit se văd scîlpîri de aur
Și 'npletituri cu nouri de argint.
Fecioarele s'alint
Privind în fund de apă cristalină
Și 'n ochii lor ascund dorințe fără vină.
E primăvară!

VIGOR

Au înflorit iar pomii...

Au înflorit iar pomii
Ca și în alte dați;
Pământu-i plin de flori.
Dece nu te arăți?...
În fiecare floare
E-un cânt și-un dor de-al meu...
Mă simt iubind în toate
Și'n toate-i Dumnezeu!

Și de-ai veni acuma
Sub ast potop de flori,
Sub cerul plin de soare
Și fără pic de nori,
De-atât parfum, iubito,
Și cânt de păsări mi,
Ai crede că pământul
E raiul celor vii!

Ne-am prinde ca'n povești,
Ca într'un vis feeric,
Cuvântul tău ar fi
Un cânt divin, omeric,
Din ramuri legănate
De crainicul zefir
Cu flori s'o 'ncunună
Iubirea-ne'n delir
Și pe aureola
A blondului tău nimb,
Avea-vei o coroană
De albe flori în schimb!

Au înflorit iar pomii
Ca și în alte dați;
Pământu-i alb de floare...
Dece nu te arăți?...
În fiecare floare
E-un cânt și-un dor de-al meu...
Mor florile... iubirea...
Și moare Dumnezeu!...

Const. Barcaroiu

Românii americani la Palatul Regal

Eri înainte de masă a avut loc recepția românilor americani la Palat. Românii din America sosiți în vederea serbărilor Unirii, au fost primiți la Palatul Cotroceni de către M. S. Regina Maria. La recepție au participat și A. S. R. principesele Elena și Ileana, M. S. Regina Elisabeta a Greciei precum și membrii Inaltei Regențe, în frunte cu Principele Regent Nicolae. Din partea guvernului au fost prezenți dnii miniștri Al. Vaida-Voevod și G. Mironescu.

M. S. Regina s'a întreținut timp îndelungat cu românii americani, cunoscând pe unii din ei încă din timpul vizitei Sale în America.

Deschiderea expoziției de stampe vechi dela Arhivele Statului

Eri după masă a fost deschisă expoziția de stampe vechi dela arhivele statului. Expoziția cuprinde numeroase piese documentare privitoare mai ales la istoria Ardealului. O mare parte a pieselor expuse sunt donae de către d. Orgescu un cunoscut colecționar și român de inimă. La deschidere au participat M. S. Regina Maria însoțită de ex-regele și regina Greciei și de A. S. R. principesa Ileana, I. P. S. S. patriarhul Miron, d. prim-ministru Iuliu Maniu și de miniștri Al. Vaida-Voevod, gen. Cihosky și G. Mironescu.

TEATRUL „REGINA
Compania Dramatică a Asoc. „Vestul Românesc.“

Sâmbătă 18 Maiu 1929, orele
se va juca

STRIANA

comedie în versuri, de D-I Alib

DISTRIBUȚIA

Striana . . . . . D-I Alib
Tudose . . . . . D-I C. Be
Ștefan, Domnul Moldovei . . . . . D-I C. Be
Stroie . . . . . D-I C. Be
Țugui . . . . . D-I C. Be

Străjeri, oșteni, făclieri, etc.

Spectacolul se va termina, etc.

PĂRĂȘ

comedie într'un act, de Max

DISTRIBUȚIA

Pierre . . . . . D-I C. Be
Angela . . . . . D-I C. Be
Proprietarul . . . . . D-I C. Be
Portarul . . . . . D-I C. Be

Biletele la cassa teatrului, între orele

Un monument lui Delavrancea

APEL

Reuniunea „Cele Trei Crișuri“, al cărei scop și cuvântului românesc, împlinește în toamna ființă și străduință. Ea a întemeiat nenumărate publicat reviste și broșuri, răspândind zecile pentru sănătoasă îndrumare, pe lângă alte înfăptuite în cursul acestui deceniu.

Din inițiativa ei s'a ridicat în Oradea Iosif Vulcan, care e simbolul Bihorului românesc și aspirație spre libertate și cultură românească.

Acum, Reuniunea „Cele Trei Crișuri“ amcei 10 ani de patriotică perseverență, fixând Oradiei, azi pământ românesc, monumentul celebru și luptător național: Barbu St.-Delavrancea. Alături de Costache Negruzzi și de alții stă în fruntea prozatorilor români.

Alături de Alexandri, Delavrancea stă în fruntea teatrului istoric românesc.

Alături de Kogălniceanu, de Alexandru Ionescu, Delavrancea stă în fruntea oratoriei române. Alături de Take Ionescu, de N. Filipescu, de Lucaci, Delavrancea stă în fruntea marilor scriitori. Alături de C. Brătianu și Take Ionescu, Delavrancea stă în fruntea cătorilor politici ai războiului nostru de independență.

Om politic de frunte, Primar al Capitalei, membru al Academiei Române și avocat strălucit, una din cele mai reprezentative figuri ale culturii românești.

Pentru ca forțele anonime ale neamului românesc să nu se pierdă în lăptășii de veacuri, energia cătorilor proeminenți, trebuia să le concentreze puterea și să le dea un vije'ios în noul făgaș.

Nimeni n'a lucrat prin atâtea mijloace ca Barbu Delavrancea, care s'a stins în 1919 suferințele epice prin care trecea atunci neamul românesc.

Monumentul său, trebuie să reprezinte sufletul, avântul, talentul României de ieri, însoțit pentru marca întregire națională.

Toți, de pretutindeni, cari simt românesc și care înțeleg puterea și înțeleg că generațiile care se ridică, vor contribui cu tot ce au pentru înfăptuirea monumentului lui Delavrancea, să stă în fruntea țării, la Oradea.

Oradea, Aprilie 1929.

P. S. Arh. Dr. Andrei Crișan

Dr. Aurel Lazăr, Vice Preș. al Camerei Deput. Prof. Bogdan
Prof. Dr. Eugeniu Speranta Dr. Ioan Mă
Prof. C. Petrescu-Ercea Iosif Stieglitz

Colonel George Bacalogh

NOTĂ — Sumele subscribe se vor trimite ziariilor, la Banca Generală a Țării Românești, Oradea pe numele lui Barbu St.-Delavrancea la Oradea.

Aprobat de Minist. Sănătății Publice și Ocrot. Sociale

TEATRUL „REGINA

Duminecă 26 Maiu 1929 orele

Teatrul de artă „FANTASIO“

va juca

marele succes bucurește

VIATA E FRUM

comedie optimistă în 3 acte, de Mar

ÎN ROLURILE PRINCIPALE

Marietta Sadova — Ion Iancu

Leon Lefter — Roland de

Angela Mateescu — Toto

St. Decu — V. Negrescu

Teodoru — Aricescu — D. Dră

Bilete la cassa teatrului, între orele 11

Cronica Sătmărilor

Cointeresarea cu streinii, lipsa de demnitate și lașitatea conducătorilor primăriei

Cel mai îndrășneț camuflagiu: Otto Papp a devenit și amenințător

Sub titlul: „Călcătorii legii, ordinelor ministeriale și ai datoriei cetățenești, gazeta „ROMÂNIA DE NORD” foaie scrisă de români treji la minte și în suflete și cu mult drag pentru promovarea intereselor noastre de neam — neînchipuit de subminate aci de către o anumită vinovată oficialitate scrie următoarele:

„La jumătatea lunii Ianuarie a venit la primărie un ordin dela Ministerul de Interne. ca să fie dați afară din serviciu toți acei funcționari, pe cari comisia de disciplină i-a găsit incapabili, din lipsa de cunoaștere a limbii române.

În loc ca acest ordin să fie executat așa după cum cere legea și bunul simț al disciplinei administrative, tartorii răului dela Primăria Satu-Mare, din interese meschine și murdare nu l-au executat, și au tot târănat lucrurile, în speranță că totul se va uita. Cum noi n'am murit și nu vom muri nici în viitor, am intervenit la Minister, ca să fie puși la respect subalternii cu mentalitate ilegalistă dela Primăria locală. În sfârșit, de frică, cei cu musca pe căciulă, deși ar fi trebuit pur și simplu să dea executare ordinului, l-au adus spre discuție în ședința trecută a consiliului comunal, cece constituie o greșală de neiertat.

Cum era și de așteptat iredențiștii periculoși din partidului maghar, membrii ai consiliului, toți Fischer-ii și Weisz-ii cu miros galițian și cu piteni ungurești, au făcut spume la gură protestând contra ordinului și susținând menținerea și pe mai departe a incapabililor și boicotanților. A trebuit să se ridice revoltate două glasuri românești, pentru a mai tempera obrăznicia consilierii minoritari.

În sfârșit s'a ajuns la decizia, ca cei mai bătrâni dintre boicotanți să fie scoși la pensie, iar cei mai tineri să fie concediați cu timpul, urmând ca fiecare să aibă însă drept, ca pe cale ierarhică să înainteze câte o cerere Ministerului, pentru a fi menținuți, admitându-li se încă un examen de limba română.

Soluția adoptată de consiliu nu este deloc mulțumitoare și conformă cu demnitatea statului român, cu legea și cu ordinul Ministerului.

Cointeresarea cu streinii, lipsa de demnitate și lașitatea conducătorilor primăriei este însă așa de mare, încât n'au avut curajul, n'au voit să procedeze categoric, cinstit și legal. Procedeu și decizia adusă, însemnează o tărăgănare la infinit a executării ordinului ministerial, însemnează cea mai mare șiretenie și lipsă de patriotism din partea unor conducători de oraș din România.

Dupa părerea tuturor oamenilor de omenie acei funcționari, cari în zece ani nu au învățat limba statului, sau că sunt niște animale incapabile, sau că sunt niște periculoși dușmani ai Statului și Neamului nostru. Și într'un caz și în altul ei trebuie să fie aruncați fără milă afară din slujbele statului.

Cei cari îi mai tolerează și nu le aplică sancțiunile, cerute de cel mai elementar bun simț, sunt niște criminali buni de spânzurat.

I. Ghilotină

Am reprodus aidoma și în întregime articolul prin care se arată destul de categoric: cointeresarea cu streinii, lipsa de demnitate și lașitatea conducătorilor primăriei, cum bine spune ROMÂNIA DE NORD spre a dărâma încăodată șubreda apărare ce au încercat să opună campaniei

noastre de demascare a fărâdelegilor săvârșite la primăria Satu Mare de către Agoston Ferencz și banda, paliativul: „că îi criticăm doar regătenii dela ECOUL, fiindcă voim să facem acolo loc cadrelor din Vechiul Regat”...

Or, cei ce scriu ROMÂNIA DE NORD nu mai sunt: „răgățani” ci români conștienți din Ardeal, care se revoltă de nemaipomenitul cinism cu care se îngenuche. se batjocorește și se gătuiesc interesele superioare românești de către cei mai nerușinați jefuitori și acaparători ai averii publice. în acest oropsit colț de țară: tovarășia Otto Papp, supranumit „Șearpele cu ochelari”, Agoston Ferencz et comp.

Despre cinica îndrăzneala a celui mai nerușinat acaparător al averii publice: Otto Papp, zis și: Șearpele cu ochelari, i-a fost dat ECOULUI a-i consacra multe coloane, însă, că banditul cu glas mieros de călugăr ieșit din fruntea speluncei, intitulată: „Casa Noastră” va deveni cândva și amenințător, fără nici un pic de rușine, nimeni din câți îl cunoaștem nu ne-am așteptat.

Șearpele cu ochelari

Acest individ fără scrupule, a avut neroada inspirație la un moment dat (Dumnezeu când vrea să-l piardă pe om îl ia întâi mințile!) atunci când tineretul român din Satu-Mare, — tineretul ardelean și nu regătean, — a protestat împotriva numirii lui Moldai și Seney la o instituție românească în loc de doi români, să încerce a intimida tineretul, insultându-l cu cuvintele:

„Sunt niște tineri inconștienți cari și-au pierdut capul, însă, am să mă îngrijesc eu să le pun capul la loc”

Dar, s'a înșelat negustorul de tarabă: Șearpele cu ochelari, fiindcă tineretul român conștient, nu numai că nu va dezarma înaintea oricărui amenințări, ci, dimpotrivă e hotărât să acționeze în viitor și mai intens pentru a înlătura odată stârvurile ce stau în calea promovării intereselor noastre superioare de stat, în acest colț oropsit al țării, cum nu este altul.

• Și de acest mare adevăr, atât Șearpele cu ochelari, cât și ceilalți ai săi tovarăși din bandă, se vor convinge pedepșit în viitorul cel mai neîntârziat.

Delavii

Știri

La 9 Mai, s'a deschis la Cluj primul congres al Societății matematicianilor români.

În a doua zi a ședinței. d. prof. dr. P. Andronescu, directorul general al Poștelor, a făcut o comunicare privitoare la „proprietățile geometrice ale câmpului electric”.

Cartelul fabricilor de bere din Ardeal speculează publicul consumator

- Din ele fac parte numai minoritarii -

Sub acest titlu ziarul „Univer-sul” din 12 Mai a. c. sub semnătura redactorului său din Cluj: A. Gociman, vine și dovedește cu cifre cum publicul consumator din provinciile transcarpatine este la discreția fabricanților minoritari de bere nesățioși din Ardeal și Banat și speculat în mod nerușinat de către aceștia; subliniind totodată, că, și în cazul când o întreprindere românească, vrea să vină să servească publicului o consumație mult superioară: berea românească fabricată în București și alte localități din Vechiul Regat, cartelul fabricanților minoritari de bere uneltește până răușește de distruge întreprinderea română se s'a încumetat să introducă fabricatul românesc de calitate delicioasă. În încheiere, confratele Gociman cere autorităților să-și facă datoria constrângând cartelul să renunțe la speculă și să ia apărarea consumatorului care nu mai poate fi lăsat la discreția celor din cartel, cari își fac de cap, necontrolați de nimeni.

Cele semnalate de marele cotidian, sunt fapte ce se restrâng și asupra publicului nostru consumator.

Publicul orădean însă, se găsește în perspectiva de a putea scăpa de specula cartelaților fabricanți de bere din Ardeal. Patronul restaurantului românesc de primul rang: BRISTOL, după mari eforturi și cu însemnate cheltuieli, — fiindcă dela București și până la Oradea sunt câțiva kilometri și numai transportul pe C. F. R. a unui vagon frigorifer costă peste 25.000 lei, — a răușit să aducă și să pună la dispoziția clienților săi delicioasa bere BRAGADIRU, ce a început să se vândă oricui și la pahar, cu țapul... încă din ziua de 9 Mai a. c.

Ei bine, când ne văietăm că suntem speculați și ni se oferă în schimb și o bere inferioară, de voim a evita în viitor atotputernicia cartelaților, este și de datoria noastră a consumatorilor, de a încuraja, a sprijini cum se cuvine întreprinderile ca cea de sub firma BRISTOL, menite să spargă blocul speculanților, întrucât berea BRAGADIRU, cu toate multiplele cheltuieli ce necesită aducerea ei la Oradea, se vinde cu 12 lei, țapul, în timp ce alte soiuri de bere, de calitate mult inferioară ei, se vinde cu 13 și chiar 14 lei țapul.

Reacțiunea publicului a pus totdeauna la punct pe abuzivi și pe speculanți.

Ofițeri din garnizoana Oradea propuși la avansare pe anul în curs

În Monitorul Oficial din 8 Mai crt. a apărut tabelul ofițerilor caracterizați „Merită a înainta” și care vor fi avansați în anul curent.

Dintre ofițerii din garnizoana Oradea sunt admiși la înaintare următorii.

Sub Locot. Felea Ion; Sub Locot. Bubuianu Ion; Locot. Milo Vasile; Locot. Chirilaș Gh. Locot. Bănuțescu Gh; Locot. Puraș Ștefan; Locot. Buceș Aurel; Locot. Tincu Dumitru; Locot. Perhaița Ion; Locot. Pelica Maxim; Locot. Vărtaci Viorel; Locot. Negrea Mihai; Locot. Imbăruș Valeriu; Locot. Zaharia Ion, Locot. Pisciă Niculai; Locot. Blaga Octavian; Locot. Bogatu Ion; Locot. Manafu Ilie; Locot. Fogaș Paul; Locot. Neselovski Dumitru; Căpitan Carp Gh.; Int. Căpitan Vasilescu Leon; Lt. Colonel Deliceanu Const.; Lt. Colonel Drăghiceanu Virgil; Lt. Colonel Totirescu Ion; Lt. Colonel Munteanu Gh. și Lt. Colonel Pop Leonida.

In chestia unui Emineșcu

Din partea dlui dr. D. Găldău, secretar g-ral al reuniunii „Cele trei Crișuri” primim următoarele:

Domnule Redactor,

În numărul 15 din 7 Aprilie a. c. al „Ecoului” ocupându-vă de inițiativa pe care a luat-o Reuniunea „Cele 3 Crișuri” să ridice în Oradea un monument marelui Român B. St. Delavrancea, ne cereți să dăm un comunicat că ce s'a făcut cu sumele cari s'au încasat de reuniunea noastră pentru ridicarea în orașul nostru unui monument lui Eminescu?

Răspunsul nostru este următorul:

1. Reuniunea „Cele 3 Crișuri” nici odată n'a colectat parale pentru ridicarea unui monument al lui Eminescu în Oradea, ci a fost rugată numai de societatea academică „România Jună” din Viena să-i dea concursul ca să strângă fonduri pentru ridicarea unui monument marelui poet în Cluj.

Având în vedere scopul frumos al României June, i am dat tot concursul nostru lansând 7 liste de subscripție, și aranjând un festival în Teatrul Regina Maria precum și serbări populare în parcul Rhédey. Din liste și serbări a rezultat suma de 7930, care s'a depus la 29 Iulie 1924 la Banca Generală București în favorul Fundației Principele Carol. Toate actele justificative în legătură cu gestiunea financiară au fost verificate de un comitet compus din d. Colonel Bacalogiu, d. Gh. Tulbure secretarul general al Reuniunii și subsemnatul în calitate de Delegat al României June, și ele se află întrun dosar special la sediul Reuniunii.

După cum vedeți, Domnule Redactor, și în acest caz Reuniunea noastră a procedat în chipul cel mai legal, și că informatorul Dvoastră Va dat cu sau fără știință, date greșite menite să discrediteze o societate românească, care a muncit și muncește atât de mult și de desinteresat pentru afirmarea sufletului românesc la granița de Vest a țării.

Situația sumară a Băncii Naționale

In ziua de 27 Aprilie

Ultima situație sumară a Băncii Naționale, pe ziua de 27 Aprilie a. c., arată o scădere a circulației financiare. Dela 20 miliarde 237 milioane 404.971 lei cât a fost la 20 Aprilie a. c. a scăzut la 19 miliarde 967 milioane 699.506 lei.

Această circulație este garantată printrun stoc metalic de 8 miliarde 640.8 milioane lei și un stoc de devize de 2 miliarde 519,9 milioane lei, adică împreună 11 miliarde 4160 milioane lei. Ținând seama că totalul angajamentelor de vedere, inclusiv conturile curente și depozitele la vedere, ale Băncii Naționale, este de 26,5 miliarde lei raportul stocului metalic la angajamente e de 432,57 la sută, iar raportul întregului incasso de 42,07 la sută.

Portofoliul scontului aproape staționar e trecut cu 8 miliarde 464 mili. Devize în afară de scontul de acoperire sunt trecute cu 4387 milioane lei dela 401,4 milioane în săptămâna trecută.

Avansurile pe titluri varante, etc., simple și în cont curent sunt trecute cu 961,3 milioane.

Datoria Statului la Banca Națională e de 4 miliarde lei, iar avansul temporar făcut Tezaurului de două miliarde.

Celelalte conturi neschimbate sau cu diferențe neînsemnate.

Citiți și răspândiți

„ECOUL”

Cu nădejde vei mai controlate Domnule nelor mele Oradea.

Luând de d. secretar nel „Cele atăt pe membrii tru a ne controlate

„pentru că cu știință greșite societate publicat al gazetei ECOUL, radiolog da și cel știi, v'a sprijin, dvs, uncoi tregi; așa fi că ne-a a vă disc

Intenția frumoasă: din situați în prezent a subscris Emineșcu, cu banii.

Este lim Atăt public mele lui, credem — privitor la destinate Acest drept nimenea, oricât gust Să fim bir

În ce s'au vârsa nerală din Fundației ne declară astfel vor scris diferentat, vom se elucidată

Prefectur Ser

No. 870-Conv

Subsemn Bihor, con

nisterului tirilor So

1929 con

pe toți de

de reșed

orașele

Salonta

dețul cu

dentști

din Mart

mați prin

brie 1924

biroul ser

perior al

(Prefecture

între ore

având as

tele origi

galizate,

vor doved

1. Vâr

2. Stud

primar, se

3. Cetă

de când

Prin ac

țiunea dem

tului, că

fară de de

nu se va

Oradea,